MODELAREA COMPORTAMENTALĂ ȘI INTEGRAREA SOCIALĂ A COPIILOR CU CES PRIN METODE INTERACTIVE DIN PERSPECTIVA "*LIFE SPAN DEVELOPMENT*"

Motto: "Singurul lucru care rămâne același este schimbarea."

STRATEGII DE TIP *LIFE LONG DEVELOPING* UTILIZATE PENTRU EUCAREA/DEZVOLTAREA COMPORTAMENTELOR ADAPTATIVE ALE COPIILOR CU CES

("The Developing Child", Bee@Boyd -2009)

Inspector școlar pentru învățământ special și special integrat,

prof. dr. Veronica Trandafir, ISJ Buzău

I. STRATEGII DE INTERVENȚIE TIMPURIE

Intervenţia timpurie este un program elaborat şi aplicat de specialişti, program care încurajează şi susţine părinţii copiilor cu vârsta cuprinsă între 0 şi 3 ani să descopere, să recunoască şi să înţeleagă nevoile particulare de dezvoltare ale copilului lor şi îi ajută să-şi însuşească tehnici, modalităţi de a-i dezvolta capacităţile şi abilităţile, de a remedia manifestările negative în creşterea copilului şi de a participa activ şi eficient la procesul recuperării acestuia.

Programul de intervenţie timpurie poate fi considerat, totodată, condiţie sine-qua-non pentru sporirea eficienţei procesului de recuperare şi inserţie socială a copiilor cu CES. În acest context, intervine echipa de intervenţie timpurie formată din specialiștii care se ocupă de problematicile copiilor/tinerilor cu CES (educaționale, terapeutice, sociale, relaționale). Această echipă de intervenţie timpurie trebuie să fie o echipă multidisciplinară de specialişti în domeniul copiilor cu CES, psihopedagogi specialişti în deficienţe (mintale, auditive, vizuale, asociate), specialişti în dezvoltarea timpurie a copilului, medici oftalmologi şi otorinolaringologi, audiologi, optometrişti, logopezi, specialişti în recuperarea motrică şi în intervenţia psihomotrică timpurie. Aceştia trebuie să lucreze împreună cu familia în cadrul programului de intervenţie timpurie. Ei determină împreună ce tip de intervenţie este cel mai potrivit şi mai benefic pentru copil şi elaborează un program de inteveţie comună individualizat pe nevoile specifice ale copilului şi posibilităţile familiei. Acest plan de intervenţie conţine informaţii clare cu privire la totalitatea serviciilor educative, de training şi sprijin familial, care vor fi asigurate în scopul remedierii impactului negativ al deficienţei asupra copilului şi asupra relaţiilor şi interacţiunilor dintre acesta şi familia lui.

Echipa de intervenţie timpurie acţionează la nivelul ***familiilor*** **cu copii deficienţi, asigurând:**

► **o acţiune de consiliere şi de informare;**

► **consiliere privind diagnosticul şi consecinţele acestuia asupra copilului, ţinând seama de evoluţia previzibilă a deficienţei şi de punerea în lucru a mijloacelor de compensare (pentru deficiența mintală, pentru nevăzători, surzi etc.);**

► **informarea părinţilor asupra potenţialităţilor reale ale copilului şi asupra mijloacelor susceptibile să-i favorizeze dezvoltarea;**

► **informarea asupra diferitelor tipuri de servicii care pot asigura cel mai bine educarea şi dezvoltarea copilului cu nevoi speciale, nevoi datorate unor deficienţe.**

Ţinând seama de aceste elemente, precum şi de situaţia familială, membrii echipei, de comun acord cu părinţii, definesc proiectul educativ care va asigura convergenţa modalităţilor de intervenţie timpurie şi suportul ştiinţifico-metodologic al acestora.

Echipa de intervenţie timpurie poate furniza:

- informaţii despre specificul manifestărilor în deficiența infantilă identificată;
- informaţii, materiale şi cursuri de învăţare/perfecţionare a unor modalităţi de comunicare specifice în deficiența identificată;
- demonstraţii şi sprijin pentru variate activităţi ludice cu scop terapeutic recuperator sau preventive, pentru activităţi de formare/dezvoltare a unor abilităţi şi capacităţi dezirabile în perspectiva recuperării copilului;
- asistenţă în introducerea şi folosirea echipamentelor protetice;
- colaborare şi sprijin din partea altor familii aflate în situaţii similare;
- planificarea gradată a activităţilor, astfel incât să asigure şi să faciliteze accesul la educaţia preşcolară etc.

Ariile vizate prin intervenţia timpurie şi care pot fi formate şi dezvoltate sunt:

- senzorialitate;
- motricitate;
- psihomotricitate;
- comunicare;
- îngrijire şi confort fizic;
- afectivitate şi confort psihic.

"Ce este dezvoltarea duratei de viață?" și "Cum definim dezvoltarea vieții în psihologie?"

Modificările se produc întotdeauna în cursul vieții unei persoane. Din punctul de vedere al concepției, schimbările încep să se producă și continuă până în momentul morții. *Dezvoltarea duratei de viață* este numele pe care psihologii Bee și Boyd l-au dat schimbărilor fizice și cognitive care au loc pe parcursul vieții unei persoane *(Bee H., Boyd D. - The Developing Child, 11th ed.,New York: Harper Collins, 2006).*

Ce este psihologia dezvoltării vieții? *Boyd și Bee (2009)* explică faptul că psihologii care studiază dezvoltarea umană au adoptat recent perspectiva de viață care arată că "*schimbările importante apar în fiecare perioadă de dezvoltare și că aceste schimbări trebuie interpretate în termenii culturii și contextului în care se desfășoară*". Înainte de aceasta, subiectul dezvoltării era adesea limitat la copilărie. Această nouă perspectivă oferă același nivel de importanță schimbărilor adulților care au fost orientate anterior exclusiv asupra schimbărilor din copilărie. Pentru a defini *psihologia dezvoltării vieții*, trebuie să înțelegem contextul diferit prin care se caracterizează. Perspectiva vieții este caracterizată de un accent pe *plasticitate, cercetarea interdisciplinară și o viziune multi-contextuală asupra naturii dezvoltării*. Acestea sunt punctele principale ale dezvoltării duratei de viață.

❑ *Plasticitatea* înseamnă că abilitatea de a schimba nu se limitează la orice perioadă de viață, ci că persoanele de toate vârstele sunt capabile să reacționeze și să se adapteze la mediul lor. Oamenii de orice vârstă sunt capabili să învețe. Ei pot dezvolta obiceiuri noi sau pot renunța la cele vechi.

Poziția multi-contextuală a dezvoltării vine din înțelegerea faptului că există multe grupuri suprapuse în viața oamenilor. Există tot atâtea contexte în care se produc schimbări, deoarece există grupuri la care aparține o persoană. Familiile, prieteniile, relațiile de muncă, cartierele și culturile sunt câteva elemente din contextul interdependent în care pot fi văzute schimbări.

Oamenii de știință contemporani împart perioadele de dezvoltare în opt categorii bine definite: prenatal, copilăria timpurie, copilăria mijlocie, adolescența, maturitatea timpurie, maturizarea la mijloc și vârsta adultă. Tot aceștia împart și diversitatea schimbărilor în trei categorii numite domenii: fizic, mental și social (Boyd & Bee, 2009). În acest context trebuie analizate și strategiile de dezvoltare ontogenetică a personalității umane.

II. Strategii bazate pe joc

Jocul social și non-social în copilăria timpurie

- **Pornind de la viziunea următoare:**

"O preocupare contemporană a dezvoltării vieții în conformitate cu Luckey și Fabes (2005) este **comportamentul jocului non-social în perioada copilăriei timpurii**. Dovezile sugerează că anumite forme de joc non-social în copilăria timpurie pot fi sănătoase, în timp ce alte forme pot fi în detrimentul dezvoltării copilului. Copiii care joacă independent într-un mod constructiv, cum ar fi jocul cu puzzle-uri sau coloranți, se crede că sunt implicați într-o activitate sănătoasă. Copiii izolați și neangajați într-o activitate sau angajați într-o activitate non-constructivă se crede că au probleme în dezvoltarea socială mai târziu în viață".

- corelând-o cu strategia de intervenție timpurie și

- având ca grup țintă al preocupărilor de dezvoltare pe tot parcursul vieții copiii cu CES, preocupările noastre, ale dascălilor din învățământul special, (și nu numai) ar trebui să se îndrepte permanent spre identificarea, utilizarea și aplicarea la clasă a celor mai potrivite strategii fundamentate pe elemente ludice în vederea educării/ dezvoltării comportamentelor adaptative ale copiilor cu care lucrăm.

III. Strategii fundamentate pe elemente de observare, explorare/investigare a mediului social (micro-social și macro-social), studiu de caz, simulare

Peer Socialization Among Youth sau Socializare *Peer* în Rândul Tinerilor (care include: șanse egale, descoperire prin comunicare cu semenii "de același rang", formă de învățare)

Ar trebuie să fim interesați și de natura socializării:

"O preocupare legată dar separată a dezvoltării vieții este natura socializării între egali în rândul tinerilor în medii diferite și nivelul de formalitate în fiecare mediu (Heath, 2005). Convingerea că există doar două clasificări, fie formale, fie informale pentru interacțiunile sociale, este în prezent considerată depășită. Heath afirmă că "socializarea de la egal la egal, considerată în general extrem de informală, se dovedește, cu o analiză atentă, să fluctueze într-o serie de caracteristici organizaționale". Activitățile sociale pot să pară formale în natură, însă Heath explică faptul că "jocurile, precum și interacțiunile spontane pot fi extrem de formale, ritualizate și bine structurate, adesea guvernate de scopuri, strategii operaționale și reguli de corecție."

Interesul didactic ar putea fi orientat astfel spre identificarea, utilizarea și aplicarea la clasă a celor mai potrivite strategii fundamentate pe elemente de observare, explorare/investigare a mediului social (micro-social și macro-social), studiu de caz, simulare în vederea educării/dezvoltării comportamentelor adaptative ale copiilor cu care lucrăm.

Concluzii

Perioada de viață a unei persoane poate fi "disecată și examinată în multe feluri. Dezvoltarea poate fi privită prin afirmațiile progresive de la o etapă la alta. Procesul de îmbătrânire este în desfășurare, iar trecerea de la o perioadă la alta pare subtilă și treptată. În timp ce studiul vieții poate fi compartimentat cu fiecare porție separată, viața însăși nu poate fi împărțită, ci trebuie trăită în contextul tuturor perioadelor precedente, care s-au întâmplat deja și al celor care pot rămâne în continuare. Fiecare perioadă a vieții poate fi văzută separat și discutată în categorii divizate, dar fiecare perioadă de viață rămâne conectată într-o singură viață" (Boyd & Bee, 2009).

Deci, educarea/dezvoltarea comportamentelor adaptative trebuie realizată permanent, pe tot parcursul vieții, de la naștere până la moarte, atât pentru persoanele dezvoltate normal, cât și pentru cele cu deficiențe. Strategiile utilizate trebuie adaptate permanent la întreaga personalitate umană, corelate cu cele trei categorii de domenii la care se produce schimbarea (fizic, mental și social) și să fie fundamentate pe cunoașterea specificului și caracteristicilor celor opt categorii ale parcursului dezvoltării umane: prenatal, copilăria timpurie, copilăria mijlocie, adolescența, maturitatea timpurie, maturizarea la mijloc și vârsta adultă.

raisingdragons.com

